

Op bezoek bij... (2): het Expertisecentrum voor Technisch, Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed

Inleiding

Voor het tweede deel van onze reeks 'Op bezoek bij', maakten we opnieuw kennis met een 'expertisecentrum' uit het Vlaams erfgoedlandschap. Ditmaal gingen we langs bij ETWIE, het recent opgerichte Expertisecentrum voor Technisch, Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed.

In de tweede helft van 2012 schoot ETWIE definitief in actie met de aanwerving van twee coördinatoren: Tijn Vereenoghe en Daniëlle De Vooght. Zij bemannen nu een kantoor in het Congres- en Erfgoedcentrum Lamot te Mechelen. Daar lichten ze de werking van hun splinternieuwe organisatie toe.

Bladwijzer: Hoe is ETWIE ontstaan?

Tijn Vereenoghe: "De belangstelling voor het industriële erfgoed ontstond in Vlaanderen al rond de jaren 1970 onder de vorm van industriële archeologie. Ondanks de jarenlange inzet van enthousiaste vrijwilligers, raakte het domein in de jaren 2000 wat op de achtergrond."

"In 2010 zat de interesse voor materieel en immaterieel wetenschappelijk, technisch en industrieel erfgoed in complexe papieren. Het was onduidelijk wie verantwoordelijk was voor wat en hoe op efficiënte manier informatie kon worden ingewonnen. Door de samenwerking van drie belangrijke spelers (het MIAT in Gent, het MOT in Grimbergen en SIWE), en dankzij de begeleiding van steunpunt FARO, werd een uitweg gevonden. Er werd ingespeeld op de mogelijkheden die het Cultureel-Erfgoeddecreet van 2008 bood. Dat leidde tot de oprichting van een hefboomgroep die medio 2010 besliste om ETWIE op te richten."

Bladwijzer: In 2012 was het dan eindelijk zover en werd ETWIE opgericht. Wat is dan precies het verschil met de vroegere situatie?

Daniëlle De Vooght: "We willen voor onze doelgroep de netwerkorganisatie bij uitstek zijn. In

zekere zin kan ETWIE beschouwd worden als een opvolger van het vroegere Steunpunt Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed (SIWE), maar onze werking is duidelijker afgelijnd. Zo ligt onze focus heel duidelijk op het roerend en immaterieel erfgoed, hoewel we uiteraard intensief gaan samenwerken met organisaties die zich bekommeren om het onroerend erfgoed."

"Het beheer van een eigen collectie behoort ook niet tot onze kerntaken. Wel zullen we optreden als een soort 'makelaar', en dit in samenwerking met de collectiebeherende instellingen. Mensen kunnen bij ons terecht met vragen over hun collectie of hun erfgoedstukken, en we kunnen helpen bij het vinden van een gepaste bestemming ervan. Daarvoor is het natuurlijk eerst essentieel om een duidelijk zicht te hebben op de bestaande collecties en hun inhoud. Ten slotte is ETWIE geen ledenorganisatie: onze activiteiten richten zich naar de hele erfgoedgemeenschap, alle geïnteresseerde spelers in Vlaanderen en Brussel dus."

Bladwijzer: In december organiseerden jullie een eerste ontmoetingsdag. Zijn er nog andere manieren waarop jullie contact houden met het veld?

Tijn Vereenoghe: "Die ontmoetingsdag stond al helemaal in het teken van expertisedeling onder

de titel 'Kennis delen. Over het verzamelen en delen van expertise over technisch, wetenschappelijk en industrieel erfgoed'. Een uitgebreid verslag van deze dag is intussen te vinden op onze website. Hoewel deze studie- of ontmoetingsdag een succes was, bereik je daar maar een deel van de doelgroep mee. Daarom hebben we ook een website (www.etwie.be) en een elektronische nieuwsbrief, het 'TWIE-zine', waarmee we iedereen op de hoogte willen houden. Aanvullend maken we ook veelvuldig gebruik van de sociale media."

"We werken ook aan een overzicht van het veld en het in kaart brengen van expertise. Al die informatie zal in de loop van 2013 ontsloten worden via een nieuw digitaal platform, dat de draaischijf van onze werking zal worden. Daarop zullen we niet alleen informatie aanbieden, maar ook mensen de mogelijkheid bieden om met elkaar in contact te komen en zo de samenwerking in de sector te stimuleren."

Bladwijzer: Werken jullie vaak samen met heemkundige kringen?

Tijl Vereenooghe: "Omdat ETWIE pas van start is gegaan, is de samenwerking met heemkundige kringen op dit moment nog niet structureel in onze werking verankerd. We volgen echter zeker op waarmee ze bezig zijn en zullen daar in de toekomst ook meer aandacht aan besteden. Heemkringen zijn immers zeer belangrijke spelers in het verhaal. De kennis van het lokale industrieel, technisch en wetenschappelijk erfgoed zit namelijk bij uitstek bij deze verenigingen. Vaak hebben ze ook een interessante collectie met werktuigen of instrumenten. Een van onze prioriteiten is het in kaart brengen van expertise rond dit erfgoed, en daarvoor zullen de heemkundige kringen heel belangrijk zijn."

Daniëlle De Vooght: "Aan de andere kant zou ETWIE voor de heemkringen een rol kunnen spelen door hen te helpen het lokale verhaal in een breder kader te plaatsen. We kunnen ook helpen om

heemkundigen in contact te brengen met organisaties die over expertise beschikken waar ze meer over willen weten. Wanneer een heemkundige bijvoorbeeld een publicatie wil maken over melkerij, dan kunnen wij hem of haar in contact brengen met iemand die daar al veel ervaring mee heeft of informatie over kan aanreiken."

Bladwijzer: Wat staat er voor in 2013 voor jullie op het programma?

Daniëlle De Vooght: "We zijn in 2012 begonnen aan een boeiende ontdekkingsstocht door het veld: grote en kleinere musea, professionele en vrijwilligersverenigingen, ... We komen ook in contact met heel wat mensen die op individuele basis met interessante aspecten bezig zijn en proberen deze ook in kaart te brengen. Daarnaast ondersteunen we ook grotere projecten, zoals bijvoorbeeld rond de klei-, baksteen- en tegelmusea in de Rupelstreek. "Daar zijn vijf verschillende musea rond dezelfde thema's actief, maar momenteel is er nog niet zoveel interactie tussen deze musea. Nochtans zou een intensievere samenwerking er toe kunnen leiden dat aan het geïnteresseerde publiek een duidelijker en vollediger beeld van deze nijverheid kan worden gepresenteerd. Samen met verschillende andere partners proberen we deze samenwerking nu te stimuleren. De expertise die we in zulke trajecten opbouwen, kunnen we nadien ook toepassen in andere situaties."

Tijl Vereenooghe: "We proberen ook constant het draagvlak voor de sector te vergroten. Dat is nodig want in het verleden werd die vaak stiefmoederlijk behandeld. Ook op toeristisch vlak is er nog heel wat werk aan de winkel. Er zou nog veel meer van ons erfgoed opgenomen kunnen worden in het toeristische aanbod en via initiatieven zoals Open Bedrijvendag ontsloten kunnen worden. Het blijkt nog steeds moeilijk om bedrijven echt bewust te maken van hun erfgoed. Bedrijfsarchieven worden vaak nog gewoon weggegooid. Gelukkig zijn er in bedrijven soms individuele mensen die zich bewust zijn van de potentiële erfgoedwaarde van zo'n materiaal."

Rob Bartholomees

Contactgegevens

ETWIE vzw

Van Beethovenstraat 8-10 · 2800 Mechelen

015 27 23 34 - info@etwie.be

www.etwie.be